



Assumpta Montellà "Sap que sempre hi sóc"

Assumpta Montellà és **historiadora** i mare de la Joana, de 17 anys. Viuen a Cardedeu. És autora de 'La maternitat d'Elna' i també d'El silenci dels telers i 'Contrabandistes de la llibertat'. Publica '115 dies a l'Ebre' (Ara Llibres), sobre les vivències dels combatents de la Lleva del Biberó

FRANCESC ORTEU
FOTO: PERE VIRGILI

Al començament això de ser mare no ho vaig portar gaire bé. Els primers anys no van ser fàcils. Recordo que volia fer-la dormir i movia el bressol amb impaciència. Jo estava acostumada a anar al meu aire i la criatura em lligava molt. El mètode Estivill va ser un gran descobriment.

Quan comença a millorar la cosa?
A partir dels set, vuit anys. Entre els deu i els dotze la relació va ser perfecta i entre els dotze i els catorze molt malament.

Com vas encarar l'adolescència?
No fent mai preguntes. Estava a l'aguait. Estava a prop. Però a una certa distància. De fet, em vaig sentir còmoda perquè no sóc gaire criaturera, ni gaire donada a les expressions afectuoses. Per tant, en aquesta distància que necessita, una adolescent ja m'anava bé.

I com s'acaba l'adolescència?

Sense que te n'adonis. Un dia dius: sembla que avui estigui més simpàtica. Gradualment tornes a refer una bona relació. I ara m'hi entenc molt bé. Ella és el millor de la meua vida. M'ha fet patir però també ella ha patit.

A què et refereixes?
A la recerca que sovint he fet pels meus llibres. Quan era petita, els estius me l'enduïa a fer recerca. Sovint li prometia que a la tarda faríem coses juntes. Quan anava a Viena, a casa de l'Elisabeth Eidenbenz, la Joana s'havia d'estar al jardí, jugant tota sola, i a la tarda anàvem al Prater.

Ara que parles d'ella, ¿escriure La maternitat d'Elna va orientar la teua manera de ser mare?
L'Elisabeth em va capgirar la vida, tant a nivell professional com personal. Em va fer ser conscient d'una sèrie de pautes de comportament. Un dia li explicava que havia conegut el testimoni d'algué que al camp de concentració d'Argelers havia pogut agafar un rosegó de pa i que s'havia amagat per no compartir-lo, i li

comentava que jo entenia aquest gest. L'Elisabeth es va enfadar molt. Em va dir que tot i que jo feia temps que anava a casa seva, encara no havia entès la seva manera de pensar. Em va demanar si sabia què era la solidaritat. La solidaritat, va dir-me, neix justament per combatre l'egoisme de la supervivència.

Una bona lliçó.
No fa gaire, netejant, vaig veure que la meua filla tenia aquesta frase apuntada.

Què hi ha de la teua mare en la teua manera d'educar?
La mare va tenir una infantesa dura, en la postguerra, i una joventut difícil, treballant en el tèxtil, a Mataró. Una cosa que he après de manera rotunda d'ella és que sempre hi és. I això ho he volgut fer saber a la meua filla. I també que les coses costen d'aconseguir, que cal molt esforç per arribar on vols. I crec que la meua filla, malgrat tots els meus errors, sap que hi sóc.

Quins errors?

Potser sóc omnipresent, potser encara penso que he de fer de tot, i he d'aprendre que els altres han de fer la seva feina. A vegades la meua filla em diu: "Tens pressa o què?"

Bona.
A casa, per escriure, necessito tenir-ho tot en ordre. No puc treballar si sé que hi ha els plats a la pica. L'ordre és potser la cosa que més ens enfronta. Una altra cosa és que no sóc gens discotequera. Vaig anar als escoltes, sóc kumbaià i ella és molt fester. No va acabar d'encaixar a l'esplai. Però vam trobar altres coses que ens unien.

Com ara?
Els cavalls. Jo en tenia un que me'l guardaven en una casa de pagès, una euga. I en aquella casa vam fer-hi molta vida, hi anàvem molt sovint amb una colla d'amics. I ara resulta que ella té un cavall, un de llogat, que se'l paga ella. Veig que s'aixeca d'hora, es fa un entrepà, el posa a les alforges i se'n va cap al Montseny. N'estic molt orgullosa. —

El pare que et va matricular

Lluís Gavalda

Escac i mat

Una tarda de fa tres anys el meu nen va arribar de l'escola i com qui no vol la cosa em va demanar si podíem fer una partida d'escacs. No us podeu imaginar la magnitud de l'impacte. No és pas que albergués somnis de veure'l fent gires soviètiques convertit en gran mestre, fent-se petar els contrincants de vint en vint en partides simultànies. El coneixia prou, i precisament per això em va sobtar tant la proposta. Fins a aquell moment el meu prodigi de dispersió destacava en molts i molt variats aspectes de l'univers escolar. Què sé jo, planejant una fuga a través d'un túnel sota el pati, embussant el lavabo de la classe amb rotllos de paper de vàter, introduint-se pastanagues a l'orella per fer riure les nenes o esbatussant-se periòdicament amb algú prou inconscient per discutir-li qui era el Songoku de la classe.

Sí, el nen apuntava maneres, però dins aquest potencial, la capacitat de concentració no hi destacava excessivament. La seva principal habilitat, com la de tots els de la seva lleva, era proposar-te en una mateixa tarda fer una tanda de penals al passadís, llegir plegats el llibre del Nat, jugar a amagar-se dins l'armari del rebedor i fer un concert d'electro-punk a la terrassa, per no parlar del drama quotidià a l'hora de fer-lo concentrar a fer una sola cosa durant més de deu minuts seguits, ja fos estar assegut a la cadira fins que no acabés de dinar o fer l'eterna fitxa de classe.

La febre dels escacs, previsiblement, va durar com totes les febres que li agafaven, és a dir, dos afaitats. Un cop es va adonar que per carregar-se dos cavalls de merda s'havia de passar mitja hora pensant, em va deixar amb la reina a la mà i se'n va tornar al seu racó de joguines, on en dos minuts es podia carregar tot un esquadró de barrufets sense pensar en estratègies absurdes. I així ha seguit, fins un matí que em va tornar a descol·locar posant-me el tauler davant els morros. "Mira -vaig pensar-, serà com recordar aquells dies llunyans". I tot repassant el diari de reüll vaig anar movent fitxes, mirant de fer-lo enrabiar amb el mat del pastor, com feia abans. Tres minuts més tard, quan vaig aixecar el cap, em vaig trobar encerclat per un cavall desbocat, una torre infranquejable i una reina omnipresent. La seva cara radiant m'ho va anunciar. Escac i mat. La conclusió, com de costum: més val que m'hi fixi. Se m'està fent gran.

Lluís Gavalda
és cantant

